

Stappen naar een Haagse Voedselraad

December, 2022

Door Frank Mechielsen, coördinator Haagse Voedselraad

→ *Waarom is de Haagse Voedselraad opgezet?*

De [Haagse Voedselraad](#) is opgezet vanuit de Vereniging Ons Eten. Bij deze vereniging, opgericht in 2019 zijn inmiddels zo'n 60 organisaties en bedrijven actief in voedselproductie, verwerking, distributie, horeca, educatie, sociale keukens, gezondheid en compostering. Deze organisaties hebben een flinke achterban.

De gemeente is een onmisbare speler om tot een veerkrachtig voedselsysteem te komen in en rond de stad. Het is belangrijk dat het bestaande beleid wordt aangepast en dat de benodigde geld, middelen en menskracht wordt ingezet om bestaande initiatieven te versterken, op te schalen en meer beleid en activiteiten te ontwikkelen. Voedsel verbindt en kan de verschillende beleidsterreinen van de gemeente zoals sociale zaken, gebiedsontwikkeling, participatie, nieuwe banen, gezondheid en duurzaamheid aan elkaar verbinden.

Om te voorkomen dat de gemeente met tal van partijen aan tafel moet, heeft Ons Eten naar voorbeeld van een aantal andere grote steden begin 2022 de Haagse Voedselraad in het leven geroepen, met 25 uiteenlopende experts uit zijn gelederen.

→ *Wat zijn de doelen van de Haagse Voedselraad?*

- **Stem geven** aan de kennis, ervaringen en ideeën van de bewoners, initiatieven en ondernemers in en rond de stad.
- **Samenwerken met de gemeente** om tot een gezond, eerlijk en duurzaam voedselsysteem te komen met een grotere afname van producten uit de regio.
- **Gevraagd en ongevraagd advies geven** aan de gemeente over de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van het gemeentelijke voedselbeleid

- **Verbinden vanuit de initiatieven** verenigd in Ons-Eten met de gemeente, de provincie, voedselbedrijven en (inter)nationale netwerken gericht op lokale voedseltransitie.

→ *Wat waren de prioriteiten in 2022?*

- ▶ **Participatie en democratie:** iedereen kan zeggenschap hebben en meedoen: buurttuinen, de participatiekeuken, laagdrempelige initiatieven. Hiervoor werd een politiek café georganiseerd in april met politieke vertegenwoordigers, het eerste publieksevenement van de net opgerichte voedselraad. Dit is het hoofddoel van de Voedselraad: zorgen dat de ervaringen, meningen en ideeën van de bewoners meegenomen worden in het gemeentebeleid. De groene buurthuizen kunnen hieraan bijdragen.
- ▶ **Gezonde voedselomgeving:** gezond, biologisch en meer plantaardig en lokaal als de norm bij en rond scholen, gemeente in verbinding met de regio. Zeker in arme wijken met een lagere levensverwachting is dit van belang. In september werd hierover het tweede publieksevenement georganiseerd. Ervaringen worden weergegeven in het kennisproduct over gezondheid.
- ▶ **Circulair ondernemerschap:** innovatieve voorbeelden om lokale economie te versterken en banen te creëren, eerlijke prijzen voor producenten: LekkerNassuh, Rechtstreeks, etc. Voorbeelden hiervan worden gesystematiseerd in een ander kennisproduct.

In gesprekken met ambtenaren zagen we ook het belang van groen/voedsel in relatie tot **circulaire gebiedsontwikkeling**. Wat zijn de gevolgen van de stadsstromen: energie, water, voedsel, afval en mobiliteit voor Den Haag? Wordt er voldoende ruimte voor de circulaire (voedsel) economie aangeboden in de stad en op de Haagse bedrijventerreinen? Wat is de relatie met de klimaatdoelen? Dit willen we in 2023 verder uitwerken.

→ *Wat zijn de eerste resultaten?*

De nieuwe gemeenteraad heeft eind september in het [collegeakkoord](#) laten weten de huidige voedselstrategie van de stad – een plan uit 2012 met vooral aandacht voor het eigen inkoopbeleid en voedseleducatie – te willen actualiseren, in samenspraak met Haagse organisaties en bewoners. Tot dusver was er op de gemeentelijke beleidsterreinen veel te weinig, en te versnipperd aandacht voor de kansen die voedsel biedt. Nu heeft het college een duidelijk signaal afgegeven naar een veel omvattender voedselbeleid te willen. Verder is voedselstrategie als een specifiek onderdeel van de portefeuille van de wethouder duurzaamheid en energietransitie opgenomen.

De voedselraad heeft hier vanaf de oprichting, en eerder vanuit de vereniging Ons Eten op aangedrongen. In mei 2021 is de voedselbrief waarin de voedselraad wordt voorgesteld aan de Haagse gemeenteraad gestuurd, namens ruim 50 organisaties en bedrijven uit Den Haag en omgeving die gezamenlijk een achterban hebben van een paar duizend actieve deelnemers.

In 2022 zijn er gesprekken gehouden met de meeste politieke partijen, gemeenteambtenaren en tal van organisaties. We waren actief in de lokale media en er is ingesproken tijdens de gemeenteraad. Inmiddels is er regelmatig overleg met de gemeente om de invulling te geven aan de voedselstrategie met inzet op de volgende gebieden: 1) groene buurthuizen in navolging van de [Spinozahof](#) en [Tuinen van Mariahoeve](#), 2) gezonde voedselomgeving in samenwerking met gezondheidsorganisaties, 3) circulair ondernemerschap gekoppeld aan voedsel.

→ Wat hebben we geleerd?

Motivatie: Met een klein groepje sterk gemotiveerde vrijwilligers met verschillende achtergrond en ervaring kunnen we veel bereiken. Met 10 vrijwilligers, het koksgroepje, hebben we in 2 jaar tijd veel georganiseerd. Dit ging met ups en downs, deels in de Coronatijd, omdat iedereen ook andere prioriteiten heeft. We hebben veel aandacht gegeven aan teamwerk en steeds checken hoe het met de energie van iedereen zit. Sommige zaken waarvoor minder energie was hebben we daarom minder of niet opgepakt. Zo kostte het moeite om andere mensen buiten de kerngroep voor specifieke klussen (onderzoek in samenwerking met kennisinstellingen, communicatie, monitoring, fondswerving) te mobiliseren. Dit vergt inzet van een groter netwerk, en is lastig om van vrijwilligers te vragen.

Effectieve lobby: Een korte krachtige boodschap naar de gemeente is effectief. Vanuit een brede diverse groep was het een opgave om de boodschap scherp en eenduidig te houden. Dit is gelukt. Onder deze kernboodschap bevinden zich meer invalshoeken en thema's. Dit vereist dan wel een uitgebreidere visie die we verder aan het uitwerken zijn. Vanaf mei 2021 hebben we steeds een aantal kernpunten benadrukt. Uiteindelijk is deze boodschap door de gemeente opgepakt.

Breed netwerk: Het opbouwen van een breed netwerk helpt om de discussie verder aan te zwengelen en een andere invalshoek te benadrukken. Burgerinitiatieven worden vaak als kleine leuke bewustwordingsactiviteiten neergezet. Door ook grotere bedrijven zoals de horeca op de Grote Markt aan ons te verbinden, kunnen we meer voor elkaar krijgen. Een uitdaging is nog om dit brede netwerk met elkaar in verbinding te houden zonder dat voelt als bureaucratie voor de leden.

Verbinding: Vanuit Ons Eten kunnen we de verschillende initiatieven zichtbaar maken en aan elkaar en vanuit de Voedselraad aan de gemeente verbinden. Het werkte heel goed om met lokale politici of ambtenaren af te spreken bij een initiatief, zodat het veel duidelijker werd wat er speelt en wat de voordelen zijn. Wel was het belangrijk deze vergaderingen goed voor te bereiden zodat er een juist combinatie werd gevonden tussen het praktische voorbeeld en meer inhoudelijke strategisch discussies.

Communicatie: Dit gebeurt als onderdeel van de website OnsEten. We zetten ons in om de website meer interactief te maken, maar hebben nog te weinig capaciteit op dit vlak. Het is ons wel gelukt om met beperkte capaciteit de lokale media te bereiken en ook een nieuwsbrief vanuit OnsEten te versturen.

Capaciteit: Om de Voedselraad verder te professionaliseren is het van belang om in ieder geval 1 betaalde kracht aan te trekken als coördinator. Deze persoon kan de vrijwilligers effectiever aansturen vanuit dagelijkse praktijk. Studenten van Haagse Hogeschool, InHolland, The Hague University, kunnen ook vanuit deze functie begeleid worden zodat er effectiever kennis kan worden opgebouwd met kennisinstellingen in de regio.

Organisatiestructuur: Het is van belang om de organisatiestructuur van de Voedselraad verder uit te werken. Met de huidige kleine groep kon er veel ad-hoc gewerkt worden. Nu de Voedselraad gevestigd is en er meer beroep op wordt gedaan, is het noodzakelijk formeel te bepalen wie er plaats nemen in de voedselraad en wat ieders rol is. We onderscheiden een groep van 10 actieve leden en een grotere groep van ondersteuners/ambassadeurs. We zullen dit verder uitwerken en ook advies inwinnen van andere burgerraden en experts.

Diversiteit: Vanaf de oprichting van de Voedselraad hebben we ons ingezet om inwoners van alle wijken van Den Haag erbij te betrekken. Bij het organiseren van activiteiten op wijkniveau is dit makkelijker dan op stedelijk niveau. De huidige kerngroep is niet divers. Voor 2023 willen we de kerngroep uitbreiden met deelnemers met een andere culturele achtergrond.

Annex: Overzicht van alle activiteiten afgelopen 2 jaar

2021

- ▶ 15 januari 2021: presentatie voorstel voedselraad en delen van ervaringen uit Duitsland en Ede tijdens online Haags VoedselOverleg (HVO)
- ▶ 15 maart 2021: introductie voedselbrief in online HVO (37 deelnemers)
- ▶ April: opzet voedselraad voorbereid met kleine groep (de koks)
- ▶ 18 mei 2021: **voedselbrief aan de gemeente ondertekend door 50 organisaties en bedrijven.**
- ▶ 15 juli: Pot-luck diner met HVO in Zuiderpark: oogsten van ideeën voor voedselraad
- ▶ 13 november: online bijeenkomst: verdere vormgeving voedselraad en inventarisatie van toekomstige leden (17 deelnemers)

2022

- ▶ Januari 2022: formulering notitie voedselraad
 - ▶ 10 februari 2022: **lancering van de Voedselraad** (online bijeenkomst)
 - ▶ 28 februari: aanbieden van het voedselmanifest aan de lokale politiek, gemeente en media
 - ▶ 15 maart: interview Den Haag FM waarom de voedselraad belangrijk is
 - ▶ 24 maart: Tweede bijeenkomst (eerste keer live) Voedselraad in de participatiekeuken in Moerwijk
 - ▶ 14 april: **eerste publieke presentatie Voedselraad in politiek café** over voedsel met lokale politiek en gemeente (derde bijeenkomst)
 - ▶ 23 april: Pitch Voedselraad bij Groene Kerken: Den Haag kleurt Groen.
 - ▶ April-jul: politiek lobby: gesprekken op locaties van leden OnsEten met lokale vertegenwoordigers, D66, PVDA, PVDD, GroenLinks, SP, VVD, CU/SGP
 - ▶ 13 mei: Sessie over de Haagse Voedselraad georganiseerd met gemeente tijdens Stadsmakersfestival. Concrete follow up met directeurs van afdelingen gemeente
 - ▶ 21 mei Deelname Duurzame markt met uitleg Ons Eten en Haagse Voedselraad
 - ▶ 8 juni: oproep aan Donner voor een integrale voedselstrategie voor het nieuwe college: aandacht bij lokale radio (Marco) en online via twitter, linkedin.
 - ▶ bezoeken aan initiatieven met politici in April-Juni
 - ▶ 10 juni: presentatie over Haagse Voedselraad bij workshop over voedselraden tijdens Conferentie VoedselAnders
 - ▶ 19 juni: fietstocht met bewoners en politiek naar de voedselparadijzen in en rond Den Haag
 - ▶ 27 juni: 4^e bijeenkomst voedselraad (2^e keer online)
 - ▶ 30 juni: inspreken over de noodzaak van een voedselstrategie bij Haagse gemeenteraad.
-
- ▶ 21 september: [reactie op Haags coalitieakkoord](#) waarin afgesproken is om **voedselstrategie uit 2016 te actualiseren**, verankerd in de portefeuille van de wethouder duurzaamheid en energietransitie.
 - ▶ 28 september: brief aan nieuwe wethouder de heer Kapteijns over samenwerking met de voedselraad verstuurd.

- ▶ 28 september: **2^e publieke Voedselraad bijeenkomst** over samenhang voedsel en gezondheid met 40 deelnemers (5^e bijeenkomst voedselraad, 3^e keer fysiek).
- ▶ 1 oktober: Ons Eten en Haagse Voedselraad Duurzame Top 100 van Trouw met [artikel](#)
- ▶ 2 oktober: tweede voedsel-fietstocht met bewoners met uitleg over de voedselraad.
- ▶ 4 oktober: uitwisseling gemeente en voedselraad over verdere samenwerking: voorstel om concept van Groene Buurthuizen (zoals Spinozahof) verder uit te werken.
- ▶ 25 oktober: eerste nieuwsbrief van OnsEten verstuurd, met aandacht Haagse voedselraad

Ondertekenaars brief mei 2021 aan de gemeente Den Haag

54 Organisaties en bedrijven:

Lekkernassûh – Spinozahof/Lusthof – Participatiekeuken – Rechtstreef – Conscious Kitchen – Pluk Den Haag – Haagse Honing – Compostbakkers – Grote Markt Den Haag – Haagse Wijngaard – Eetbaar Park – Haagse Zwam – Vers en vrij – Slow Food Youth – Fietsen voor mijn eten – ‘s-Gravenzande – Buitenbrigade – BuitenLeeft – Compostier – Grondstoffenfiets – Groente ontmoetingsplek – De Mussen – De Groene Zon – Social Capital – Feedback Europe – Druivenkwekerij Nieuw Tuinzicht – Den Hoorn – Tuinbouwer Natuurluck – Zevenhuizen – The New Farm – Buitenplaats Molenwei Leidschendam/Stompwijk – Koppert Cress – Monster – Toverbos – Circulaire Voedselstraat Scheveningen – Voedselbank – The Farm – SPARK – Tuinen van Mariahoeve – Transitie Coalitie Voedsel – De Bilt – The Natural City – De Broodbrouwers/LekkerBrood – HappyTosti – Backers Basket – Lokaal Voedsel DH – Soil and Sun Kitchen – Geloven in Moerwijk – Pakhuis de Reigah – Voedselbos Mariahoeve – Lekker Bezig Buiten – Smaak voor Groen – Kompaan Bier – North Sea Farmers – I’M BINCK – Greens in the Park – Hoeve Biesland, Delfgauw

74 Burgers en initiatiefnemers:

Eveline de Heij – Sander Leroy – Kitty Hinkenkemper – Sacha Winkel – Jerney de Wilde – Frank Mechielsen – Liane Lankreijer - Mariska Slappendel – Henk Baars – Mark de Hoop – Rebekka van Roemburg – Nieske van der Voort – Irene Plugge – Sophie Louise – Tycho Vermeulen – R.W.J.M. Van Oppenraaij – Annelies Goedbloed – Jan Morsch – Rik Pronk – Bettelies Westerbeek – Neo de Bono – Yannik Bergmann – Anubhav Kandpal – Bernard Verheul – Marcel Kleizen – Marco Swart – Suzanne Monnier – Frans de Vries – Jesse Spoelstra – Mary Witteman – Manon Tiessink – Peter Slingerland – Linda Duijndam – Margriet Knospe – Ed de Jager – Vicky van der Krogt – Rob Baan – Iris Schutten – Lianne van Oosterhoud – Marianne Edixhoven – Roos Van Riesen – Jarno Dakhorst – Pleun Jansen – Kees Nieuwenhuizen – Anita – Jasper Langbroek – Mark van Duijn – Lotte Bronswijk – Jose Bergholtz – Allard Friedrich – Arie Visser – Randy Blom – Frans van der Steen – Wibe Smulders – Joke Steenvoorden – Gita van Duinen – Ad Overgaag – Ruby Chwathko – Tim – Michaël – Charlotte Jansen – Freek van Kleinwee – Gertjan Wiersma – Christiaan Uythoven – Marja van der Ende – Jeroen Bertsch – Tom Van Dooren – Elly Rijnerse – Marjan Looije – Arna van der Sloot – Gwénaël Hugon – Holke Wierasma – Sabrina Lindemann – Malou Visser